

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

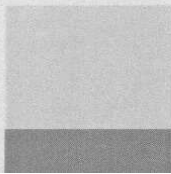
Євген Куришев

МУЗИЧНИЙ АРХІВ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КИЇВ – 2011

УДК 82.161.2:78(075.8)
ББК 84(4Укр)5-5+85.313(4Укр)5я73
К 93

Затверджено Вченою радою Київського університету
імені Бориса Грінченка
(Протокол № 3 від 01.04.2010 р.)

Автор:

Куришев Євген Володимирович, доцент кафедри виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук.

Рецензенти:

Шульгіна В. Д., професор кафедри теорії, історії виконавства та музичної педагогіки Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, доктор мистецтвознавства;

Болгарський А. Г., професор кафедри методики музичного виховання, співів та хорового диригування Інституту мистецтв Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, кандидат педагогічних наук, заслужений діяч мистецтв України.

Куришев Є. В.

К93

Музичний архів Бориса Грінченка / Є. В. Куришев. — 2-е вид., доп. — К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2011. — 104 с.

Автор видання здійснив спробу вперше дослідити, реконструювати та проаналізувати музичний архів Бориса Дмитровича Грінченка, який зберігається у Національній бібліотеці імені В. І. Вернадського. Архівні матеріали складають твори українських композиторів Д. Січинського, К. Стеценка та М. Левицького, написані на вірші Б. Грінченка. У посібнику подано дані про композиторів, здійснено аналіз наукової літератури з означеного питання, вміщено поти творів з музичного архіву Б. Д. Грінченка, а також музичні твори українських сучасних композиторів.

Праця адресована студентам (освітні рівні «бакалавр» та «магістр»), аспірантам, педагогам, науковцям, музикантам-професіоналам (виконавцям та музикознавцям), широкому загалу громадськості України.

УДК 82.161.2:78(075.8)
ББК 84(4Укр)5-5+85.313(4Укр)5я73

© Є. В. Куришев, 2011
© Київський університет
імені Бориса Грінченка, 2011

ПЕРЕДМОВА

Борис Дмитрович Грінченко прожив надзвичайно активне, насичене, яскраве життя, повністю присвятивши його здійсненню своєї мрії. Це, мабуть, саме те, що зараз ми називаємо національною ідеєю: більш справедливий устрій суспільства, національне відродження, можливість і право говорити та навчатися рідною мовою, виховувати дітей на основі національної історії й культури.

Він був учителем за покликанням, реформатором за призначенням, літератором за талантом. Його блискучі статті, оповідання, повісті, поеми, вірші — надбання України та всього світу. Недарма наші видатні композитори — Кирило Стеценко та Денис Січинський — створили свої музичні шедеври саме на вірші Бориса Грінченка. Їхнє видання та багатократне виконання ще за життя поета, понад сто років тому в Києві й інших містах і селах України, — подвиг в ім'я народу, майбутнього української держави.

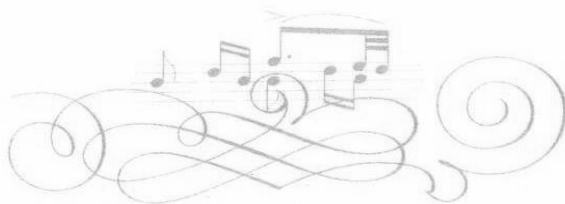
Це видання презентує широкій аудиторії шість музичних творів на вірші Б. Грінченка, що збереглися в його архіві, й (уперше!) чотири твори, написані в наші дні.

Музичний архів поет зібрав власноруч. Він особисто поставив і номер на звороті обкладинки красиво оформленого фоліанта, в якому зберігаються безцінні для нас артефакти минулого. Відомості про видавця — Нотопечатня И. И. Чоколова (орфографія оригіналу. — *Є. К.*) — на унікальних нотних сторінках, адреса нотної фабрики — Фундуклеевская, 22 (орфографія оригіналу. — *Є. К.*) ніби переносять нас у старовинний Київ часів Бориса Грінченка, Дениса Січинського, Кирила Стеценка.

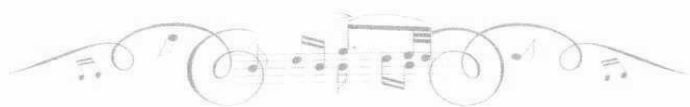
Читач побачить на деяких раритетних сторінках музичного архіву Б. Д. Грінченка, що відтворені в цій книзі, не зрозумілі для нас, сучасних громадян вільної європейської країни, написи: «Дозволено цензурою СПБ. 10 Февраля 1905 г.», «Дозволено к исполнению СПБ. 2 Сентября 1904 г.». Це — дозвіл цензури на публікацію та виконання музичного (!) твору. У ті часи все, що виходило з друку, підлягало офіційному цензорському контролю, а відтак, дозволу чи забороні. Творам на вірші Б. Грінченка пощастило — вони були оприлюднені.

За час, що минув після першої публічної презентації у Київському університеті імені Бориса Грінченка музичного архіву поета, знайденого у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського (за сприяння відомого науковця Лариси Івченко), київські композитори Микола Малий, викладач кафедри виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка, Михайло Степаненко, народний артист України, професор Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, та Валентин Касьянов, старший викладач кафедри виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка, лауреат Міжнародної мистецької премії імені С. С. Гулака-Артемовського, створили нові музичні твори на вірші Б. Д. Грінченка. Думаю, що це тільки початок сучасної музичної грінченкіани!

Ця книга — для всієї громадськості України, а також для тих, хто вивчає історію української музики, методику музичного виховання, хорове диригування, основний музичний інструмент (фортепіано), вокал та акомпанемент. Книга про чудові зразки конгеніальної творчості українських композиторів і визнаного майстра слова Бориса Дмитровича Грінченка.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ПОЕЗІЯ, ТВОРЧІСТЬ, МРІЯ	6
МУЗИКА, НАРОДЖЕНА ПОЕЗІЄЮ	9
Опис музичного архіву Б. Д. Грінченка	11
ТВОРИ ВИДАТНИХ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ НА ВІРШІ Б. Д. ГРІНЧЕНКА	13
Кантата Д. В. Січинського «Дніпро реве»	13
Музичні твори К. Г. Стеценка на вірші Б. Грінченка	15
Романс М. Левицького «Смутні картини»	18
РЕКОНСТРУКЦІЯ МУЗИЧНОГО АРХІВУ Б. Д. ГРІНЧЕНКА	20
М. Левицький. Смутні картини	21
Д. Січинський. Дніпро реве	24
К. Стеценко. І тихая хатиночка	33
К. Стеценко. Вночі на могилі	40
К. Стеценко. Бурлака	46
К. Стеценко. Могила	52
МІСТ У МАЙБУТНЄ. ТВОРИ СУЧАСНИХ АВТОРІВ НА ВІРШІ Б. Д. ГРІНЧЕНКА	59
М. Степаненко. Ластівка	61
М. Малий. Ластівка	64
М. Малий. На волю!	68
В. Касьянов. Дума про отамана	75
ПІСЛЯМОВА	84
Додаток	85
Джерела	94
Резюме	96
Summary	100

Навчальне видання

Євген Володимирович Куришев

МУЗИЧНИЙ АРХІВ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

2-е видання, доповнене

Видавництво не несе відповідальності за подані матеріали.

Видання підготовлене до друку в НМЦ видавничої діяльності
Київського університету імені Бориса Грінченка

Завідувач НМЦ, директор видавництва *М. Прядко*

Головний редактор, відповідальна за випуск *Т. Карбовнича*

Обкладинка та художнє оформлення *Т. Нестерової*

Технічний редактор *Т. Піхота*

Верстальник *В. Скрябіна*

ПРО АВТОРА

ЄВГЕН ВОЛОДИМИРОВИЧ КУРИШЕВ – кандидат педагогічних наук (1986), доцент (1990), з 2008 року – доцент кафедри музичного мистецтва Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка. Відомий музичний критик, дослідник оперного, фортепіанного та камерно-виконавського мистецтва.

Випускник Київської державної консерваторії (нині – Національна академія музики України) імені П. І. Чайковського (1976) та фортепіанної аспірантури (асистентури-стажування) консерваторії (1979). Працював викладачем Київського державного музичного училища імені Р. М. Глієра, Київської середньої спеціальної музичної школи імені М. В. Лисенка, доцентом Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

У сфері наукових інтересів автора – дослідження та впровадження в Україні відомої європейської системи музично-естетичного виховання Карла Орфа; проблеми формування творчої особистості майбутнього вчителя музики; вивчення еволюції, закономірностей та перспектив розвитку оперного мистецтва України на прикладі артистично-творчої діяльності Національної опери України імені Т. Г. Шевченка.

Автор понад ста друкованих праць, які побачили світ у багатьох видавництвах України, Росії та США. Серед опублікованого – два навчальні посібники («Виконавська практика як форма професійної підготовки вчителя музики», «Теорія та практика музично-естетичного виховання за системою Карла Орфа»), наукові й методичні статті, музично-критичні публікації. Постійно виступає з доповідями на наукових конференціях, курсах та факультетах підвищення кваліфікації вчителів музики. Розробив та впровадив у навчальний процес два нові лекційні курси.

Багато років виступав як піаніст, концертмейстер, ансамбліст у концертних залах Києва й інших міст України, а також у Німеччині, Грузії, Словаччині.

У репертуарі Є. Куришева-піаніста – твори українських та зарубіжних композиторів: В. Сільвестрова, Р. Глієра, М. Скорика, І.-С. Баха, Л. Бетховена, Ф. Шопена, К. Дебюссі, М. Равеля, В. А. Моцарта, Й. Гайдна, П. Чайковського, Р. Щедрина, С. Рахманінова, О. Скрябіна, Дж. Гершвіна та ін.

ISBN 978-966-7548-96-4

9 789667 548964